

РЕЦЕНЗІЯ
на монографію С.І. Потапенка
«Когнитивная медиа-риторика: бытование конфликта-кризиса в
англоязычных интернет-новостях»
(Київ, Видавничий центр КНЛУ, 2021, 299 с.)

Петлюченко Н. В.
доктор філологічних наук, професор,
Одеська національна музична академія ім. А.В. Нежданової

Кожна епоха відзначається домінуванням певної форми словесності. Вже на протязі кількох десятиліть ми є свідками стрімкого росту нової сфери мовленнєвої діяльності – інтернет-дискурсу. На сьогодні його тексти є однією з найбільш поширених форм існування англійської мови. Розвиток нової форми словесності потребує не лише розробки адекватної методології, а й адаптації до нових умов традиційних методів і методик. Сказане, зокрема, стосується античної риторики, яка протягом минулого століття зазнавала переосмислення у формі неориторики, теорії аргументації, лінгвориторичної парадигми, що визначає актуальність пропонованої праці, виконаної в руслі когнітивної медіа-риторики. Безсумнівна новизна рецензованої праці полягає в розробці когнітивної медіа-риторики та застосуванні її положень до комплексного аналізу англійських текстів інтернет-новин про російсько-український конфлікт-кризу з урахуванням авторського задуму (інвенція), послідовності викладу змісту (диспозиція), його вербалізації (елокуція) та поширення за допомогою медійних засобів (перформація).

Монографія складається зі вступу, чотирьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

У *першому розділі* «Когнітивна медіа-риторика: складники» показано відмінності між традиційним античним ученням, яке здійснювало переконання за допомогою голосу, і його медійним варіантом, що посилює міць голосу за допомогою технічних засобів. У визначенні когнітивної медіа-риторики зазначено, що вона спрямована на переконування аудиторії з залученням риторичних канонів і способів впливу задля активації здібностей адресата, які включають сприйняття, категоризацію, пам'ять, мислення, мовленнєву діяльність. З етапом інвенції в цьому розділі пов'язано виокремлення й фреймування аргументів. З етапом елокуції – ключові медіа-слова, конструкції і висловлення. З етапом диспозиції – схемо-стратегії, які управляють не лише вибором мовних засобів, а й моделей комунікативної діяльності, відомих мовцям і аудиторії з попереднього досвіду, що особливо характерно для медійного дискурсу.

У *другому розділі* «Інвенція: вихідні аргументи репрезентації конфлікту-кризи у заголовках англійських новин» уперше виокремлено базові й фонові моделі фреймування конфлікту-кризи в заголовках у ракурсі етосу, пафосу й логосу.

Третій розділ «Інфо-переконувальне відтворення конфлікту-кризи в англомовних новинах» уперше показує, що новинний інтернет-текст складається з чотирьох рівнів: інфо-перцептивного, заснованого на сприйнятті людиною навколишнього середовища; інфо-аргументативного, спрямованого на переконування читача в правдивості змісту; інфо-комунікативного, що спирається на заголовки, які несуть певне прагматичне навантаження; інформативного, вираженого різноманітними присудками, що позначають протидію.

У четвертому розділі «Елокуція: номінативна перспективізація конфлікту-кризи і її складників в англомовних новинних текстах» доведено, що номінація подій і їх складників підпорядкована встановленню певних перспектив, пов'язаних із категоризацією об'єктів на базовому, суперординатному й субординатному рівнях в ракурсі теорії побудови перспектив. Уперше проаналізовано механізми укорінення в англомовному новинному дискурсі одиниці на позначення київського Майдану.

Теоретичне значення монографії полягає у запропонованій когнітивно-риторичній методиці аналізу медійних текстів у три етапи (інвенція, диспозиція, елокуція) у внутрішньо- і міжжанровому ракурсах, що передбачає порівняння виступів, поширюваних за допомогою медіа, та їх новинового висвітлення. Не сумніваюся, що ця методика, розроблена для англомовного дискурсу, може бути застосована для дослідження текстів іншими мовами та в зіставному аспекті. Також погоджуюся з подвійним терміном «конфлікт-криза», оскільки в англійських інтернет-повідомленнях уживаються відповідники до цих двох слів, а їх заміна синонімом може створити проблеми для співвіднесення онтології і епістемології.

Схвалюю написання монографії російською мовою, що дозволить науковцям сусідньої держави ознайомитися з тим, що зарубіжна преса пише про російсько-український конфлікт-кризу, і сприятиме їх переконувальному в необхідності переосмислення поточного стану справ у відношеннях між нашими країнами. Рецензована книга пропонується для філологів, наукових працівників, фахівців із когнітивної лінгвістики, дискурсології, медіалінгвістики, конфліктології.